

RFSU:s remissyttrande över SOU 2023:80

Ett starkare straffrättsligt skydd mot sexuella kränkningar, bedrägerier i vissa fall och brott med hatmotiv avseende kön

1. Om RFSU	1
2. Sammanfattning	2
3. Utredningens förslag och RFSU:s ställningstaganden	4
3.1 Utökad definition av våldtäkt mot barn	4
3.1.1. RFSU:s övergripande inställning till utredningens förslag	4
3.1.2. Vikten av att balansera skydd och självbestämmande: exempel personer med funktionsnedsättning	5
3.1.3. Vikten av tydliga skrivningar om orsakssambandet mellan sexuell handling och nedsatt förmåga för att förhindra praxisförskjutning	6
3.1.4. Vikten av förebyggande och främjande insatser	7
3.2 Köp av sexuella handlingar på distans och utan krav på tillfällighet	8
3.2.1. RFSU:s övergripande inställning till utredningens förslag	8
3.2.2 Gränsdragning mot pornografi	9
3.2.3 Straffrättsligt ansvar för s.k sugardejting	9
3.2.4 Vikten av förebyggande och främjande åtgärder	10
3.3 En ny straffskärpningsgrund för brott med hatmotiv med avseende på kön och omskrivning av straffskärpningsgrunden med avseende på könsidentitet eller könsuttryck	11
3.3.1 Kön som straffskärpningsgrund	11
3.3.2 Könsidentitet eller könsuttryck som straffskärpningsgrund	11
3.3.3 Inför funktionsnedsättning som straffskärpningsgrund	12

1. Om RFSU

Riksförbundet för sexuell upplysning, RFSU, är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell medlemsorganisation som grundades 1933. Genom kunskap, engagemang och påverkan bidrar RFSU till en värld där alla människor är fria att bestämma över och njuta av sin kropp och sin sexualitet. Organisationen arbetar lokalt, nationellt och internationellt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Vi bedriver också en klinik för sexuell hälsa och har lång erfarenhet av att möta människor som utsatts för sexuella övergrepp.

RFSU tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på utredningen SOU 2023:80: *Ett starkare straffrättsligt skydd mot sexuella kränkningar, bedrägerier i vissa fall och brott med hatmotiv avseende kön* (fortsättningsvis "utredningen").

För att var och en ska kunna bestämma över och njuta av sin kropp och sin sexualitet behövs ett straffrättsligt skydd mot sexualbrott och ett fungerande polis- och rättsväsende som effektivt implementerar lagstiftningen och ger upprättelse åt dem som drabbas. Eftersom RFSU har lång och gedigen erfarenhet av att arbeta med sexualitetsfrågor utifrån klinisk, pedagogisk, juridisk och politisk expertis är utvecklingen av sexualbrottslagstiftningen av högsta relevans för oss. Våra synpunkter nedan har sin grund i organisationens samlade expertkunskap och på vår långa erfarenhet av att förhålla oss till sexualiteten som en självklar och nödvändig aspekt av varje människa.

2. Sammanfattning

I vårt remissvar har vi valt att fokusera på följande delar av utredningens förslag:

- Utökad definition av brottet våldtäkt mot barn, 6 kap 4 § BrB
- Köp av sexuella handlingar på distans och utan krav på tillfällighet, 6 kap 9, 11 och 12 §§ BrB
- En ny straffskärpningsgrund för brott med hatmotiv med avseende på kön, 29 kap 2 § 7 BrB

RFSU välkomnar utredningens förslag i dessa delar, dock med vissa viktiga reservationer och önskemål om tillägg. I korthet kan RFSU:s synpunkter på utredningens slutsatser sammanfattas som följer:

- RFSU bedömer, i förslaget på ny skrivning av BrB 6 kap 4 §, att utredningen gjort en klok avvägning mellan, å ena sidan, behovet av att öka skyddet mot sexuell exploatering av unga människor med viss skörhet och, å andra sidan, värnandet av dessa unga människors rätt till agens och sexuellt självbestämmande.
- För att inte riskera att unga människors sexuella egenmakt kringskärs ser RFSU det som centralt att lagstiftningen innehåller ett orsakssamband mellan den unga personens nedsatta förmåga att värna sin sexuella integritet och den sexuella

handlingen. Kravet på att gärningspersonen *utnyttjar* den unga personens särskilda skörhet, utan vilken den sexuella handlingen inte skulle äga rum, bör alltså vara en förutsättning för straffansvar. RFSU delar utredningens slutsats att det inte finns behov av en särskild otilbörlighetsbedömning i varje enskilt fall.

- RFSU instämmer även med utvidgningen av det straffbara området för köp av sexuell tjänst och koppleri i BrB 6 kap 11 och 12 §§ till att *de/s* också inkludera sexuella tjänster på distans och *de/s* till att omfatta även mer eller mindre stadigvarande sexuella relationer mot ersättning.
- I denna del vill RFSU understryka vikten av att lagstiftningen håller takt med tiden och välkomnar därför att det för straffansvar inte längre ska krävas någon fysisk kontakt mellan den som utför och den som köper en sexuell tjänst.
- Samtidigt vill RFSU varna för en praxisutveckling som i praktiken kan leda till att sexuella uttryck på internet som sådana misstänkliggörs eller att de nya skrivningarna glider över i en *de facto* kriminalisering av pornografi.
- Därför ser RFSU det som centralt att domstolarna bygger upp en robust praxis som utarbetar kriterier för, å ena sidan, vilka kraven på orsakssamband mellan ersättning och sex är och, å andra sidan, hur definitionen av det "huvudsakliga syftet" i den nya skrivningen ska förstås.
- Enligt RFSU är det positivt att personer som manipulerar och exploaterar unga människor genom s.k. sugardejting ska kunna beläggas med straffansvar, varför vi välkomnar att kravet på tillfällighet i den sexuella relationen tas bort för att straffansvar för köp av sexuell handling ska bli aktuellt.
- RFSU vill emellertid påminna om att det kan finnas många skäl till att ingå en relation, och att en längtan eller ett behov av ekonomiskt trygghet inte per definition behöver innebära exploatering eller utnyttjande.
- För att inte rättstillämpningen ska glida över i att bedöma alla relationer där det finns en ålders- och maktobalans som potentiellt sexköp är det därför, enligt RFSU:s mening, viktigt att även fortsättningsvis understryka orsakssambandet mellan sexuella handlingar och den faktiska betalningen.
- RFSU ställer sig positivt till den nya straffskärpningsgrunden för brott med hatmotiv med avseende på kön, 29 kap 2 § 7 BrB, och välkomnar även den nya definitionen av hatbrott på grund av könsidentitet och könsuttryck.

- RFSU vill dock understryka att straffskärpning också behövs för brott som begås med hatmotiv avseende funktionsnedsättning och rekommenderar att regeringen skyndsamt tillsätter en utredning för detta syfte.
- I samtliga delar vill RFSU understryka vikten av främjande, förebyggande och väl resurssatta insatser. Inga aspekter av de samhällsproblem som utredningen behandlar kommer att lösas enbart eller ens i första hand av straffrättslig lagstiftning. Unga behöver stärkas i sitt självbestämmande och sina rättigheter, och unga som befinner sig i utsatta situationer behöver ges redskap för att själva lära sig dra de gränser de mår bra av. I slutändan handlar det om att öka jämlikhet och jämställdhet i samhället, för vilket krävs långt mer än ny eller skärpt lagstiftning.

3. Utredningens förslag och RFSU:s ställningstaganden

3.1 Utökad definition av våldtäkt mot barn

3.1.1. RFSU:s övergripande inställning till utredningens förslag

Utredningen föreslår att brottet våldtäkt mot barn i BrB 6 kap 4 § utökas till att också omfatta situationer där “gärningsmannen utnyttjar att ett barn under 18 år på grund av psykisk ohälsa, funktionsnedsättning, missbruk, gärningsmannens auktoritet eller annars med hänsyn till omständigheterna har en nedsatt förmåga att värna sin sexuella integritet”.

RFSU välkomnar utredningens förslag. RFSU instämmer med utredningens konstaterande att det finns situationer där ungdomar utnyttjas eller manipuleras sexuellt som idag riskerar att falla utanför dagens straffbara område. Vi välkomnar att utredningen belyser att relationell maktobalans kan få mycket negativa konsekvenser för unga personer i sårbara situationer, och ställer oss positiva till att dessa glapp identifieras och täpps till.

RFSU bedömer även att utredningen gjort en klok avvägning mellan, å ena sidan, behovet av att öka skyddet mot sexuell exploatering av unga människor med viss skörhet och, å andra sidan, värnandet av dessa unga människors rätt till agens och sexuellt självbestämmande. I detta sammanhang vill RFSU särskilt understryka följande.

3.1.2. Vikten av att balansera skydd och självbestämmande: exempel personer med funktionsnedsättning

Sexualiteten är en central del av varje människa. Varje ung person måste ges möjlighet, frihet och utrymme att utforska sin sexualitet, sin lust, sina preferenser och sina gränser. Den enskilda, utifrån sina omständigheter, bör ges rätt förutsättningar att både kunna säga ja och nej till sex. Detta gäller såväl unga människor som, med utredningens terminologi, kan ha “nedsatt förmåga att värna sin sexuella integritet” som alla andra ungdomar. Här sällar sig RFSU till utredningens viktiga konstnerande att även unga människor med viss sårbarhet – det må vara missbruk, psykisk ohälsa, funktionsnedsättning eller andra sårbarhetsfaktorer – kan vilja ha, njuta av och må bra av sex. Även i sexuella situationer och relationer som kan vara svåra att relatera till för omgivningen kan frivillig delaktighet och ömsesidighet existera. Det är extremt viktigt att lagstiftaren inte intar en position som antingen helt underkänner vissa grupper ungdomars möjlighet till sexuellt självbestämmande eller som riskerar att, i den praktiska implementeringen av lagen, få denna följd.

Här vill RFSU särskilt betona det som Funktionsrätt Sverige kommunicerat till utredningen, nämligen att personer med intellektuella funktionsnedsättningar ibland betraktas som att de helt saknar sexualitet eller sexuella drivkrafter (sid. 244). Ett sådant synsätt är inte bara felaktigt utan också fördomsfullt och förminskande, samt kan resultera i kränkningar av en mängd rättigheter för människor som tillhör denna grupp.

RFSU drev åren 2019-2023 ett projekt tillsammans med Funktionsrätt Sverige under namnet *Min sexualitet - min rätt*. Inom ramen för projektet genomfördes en kartläggning tillsammans med IPSOS, där över 2000 personer med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom svarade. Den utmynnade i rapporten “Vill du ligga med mig då”.¹ I kartläggningen uppger enbart 38% av respondenterna att de upplever att de har en god sexuell hälsa, vilket kan jämföras med Folkhälsomyndighetens befolkningsundersökning SRHR 2017 där 64% uppger sin sexuella hälsa som god. Det betyder att bara två av fem personer med funktionsnedsättning/kronisk sjukdom skattar sin sexuella hälsa som god. Rapporten visar att det som genomgående hindrar målgruppen att få tillgång till sina sexuella och

¹ <https://funktionsratt.se/funktionsratt-sverige-projekt/min-sexualitet-min-ratt/vill-du-ligga-med-mig-da/>.

reproduktiva rättigheter är att de avsexualiseras. Avsexualisering innebär att personer med funktionsnedsättning inte ses som sexuella individer med egen lust, olika sexuella läggningar och skiftande sexuella behov. Det tar sig uttryck i sådant som att inte vara representerad i skolans sexualundervisning, inte få frågor om sin sexualitet vid vårdmöten eller information om hur en viss medicin påverkar sexualiteten, eller att av vänner och familj antas inte vara intresserad av sex och relationer. Resultatet blir en känsla av skam och osynliggörande, vilket försvårar till exempel den egna förståelsen för ifall man blivit utsatt för ett sexuellt övergrepp, och möjligheten att prata om detta eller göra en anmälan.

Det är alltså, precis som Funktionsrätt Sverige påpekat för utredningen, av högsta vikt att lagstiftningen inte ytterligare berövar någon grupp ungdomar deras sexuella rättigheter. Mot bakgrund av detta ser RFSU det som absolut centralt att den nya skrivningen, precis som utredningen också föreslår, innehåller ett orsakssamband mellan den unga personens nedsatta förmåga att värna sin sexuella integritet och den sexuella handlingen. Gärningspersonen måste alltså *utnyttja* den unga personens särskilda skörhet, utan vilken den sexuella handlingen inte skulle äga rum.

3.1.3. Vikten av tydliga skrivningar om orsakssambandet mellan sexuell handling och nedsatt förmåga för att förhindra praxisförskjutning

RFSU instämmer i utredningens slutsats att det inte krävs att domstolen också gör en otillbörlighetsbedömning i varje enskilt fall. Allt utnyttjande av nedsatt sexuell integritet i utredningens bemärkelse – alltså med ett tydligt orsakssamband mellan den sexuella handlingen och den nedsatta förmågan – blir brottsligt. Därmed kommer otillbörlighetsrekvisitet att ligga i själva definitionen av utnyttjande, vilket enligt RFSU blir tillräckligt tydligt.

Med detta sagt vill RFSU varna för att praxis i en så känslig fråga som den om unga människors sexualitet kan komma att utvecklas i en riktning som inte var lagstiftarens avsikt. Med en så bred och relativt oprecis formulering som “nedsatt förmåga att värna den sexuella integriteten” finns risken att en förskjutning sker i rättstillämpningen. I förlängningen kan en sådan förskjutning leda till oönskade begränsningar av den sexuella egenmakten hos vissa grupper av unga. Det är därför viktigt att förarbetena innehåller tydliga skrivningar om gränserna för kriminaliseringen som kan vägleda rättstillämpande myndigheter. Här vill RFSU göra följande medskick.

Även välmenande försök att “skydda” unga människor från fara riskerar att leda till ett fråntagande av möjligheten för den unga till frivilligt deltagande och ömsesidigt sex. Sådana försök kan helt enkelt övergå i paternalism, till förfång för ungas självbestämmande och egenmakt. Sexualiteten hos särskilt vissa grupper av unga kan riskera att misstänkliggöras eller stigmatiseras. Här vill RFSU nämna inte minst unga tjejer, i synnerhet om de lever i skyddat boende eller med missbruk eller psykisk ohälsa. Denna grupp kan lätt komma att betraktas enbart som offer, utan egen agens, och utan att någonsin kunna samtycka till sex. En annan grupp som tenderar att betraktas som oförmögen att ta egna beslut om sex är unga med funktionsnedsättningar. Unga hbtqi-personer tenderar i debatten att antingen över- eller undersexualiseras.

RFSU vill understryka vikten av att förarbetena tydliggör och exemplifierar kravet på orsakssamband mellan den nedsatta förmågan att värna den sexuella integriteten och den sexuella handlingen som sådan. Med det som vägledning finns det goda chanser att en sund praxis som uttolkar begreppet “utnyttjande” i det här sammanhanget utvecklas. På så sätt minimeras risken att rättstillämpande myndigheter i allmänhet och domstolar i synnerhet frestas att betrakta vissa grupper av unga som oförmögna att säga såväl ja som nej till sexuella kontakter och erfarenheter.

3.1.4. Vikten av förebyggande och främjande insatser

Slutligen vill RFSU betona att komplexa sociala problem, som maktobalans i den sexuella sfären och sexuellt utnyttjande av unga, inte kan lösas enbart (eller ens i huvudsak) av lagstiftning. Lagstiftningens normerande kraft är helt enkelt inte tillräcklig för samhällsförändring i en så komplex och mångfacetterad fråga. För att förekomsten av sexuell exploatering och manipulation på allvar ska minska krävs ett omfattande och väl resurssatt förebyggande och främjande arbete. Det långsiktiga målet är att jämställdhet och jämlikhet i samhället ska öka och att unga människor ska bli bättre rustade att värna sin integritet och sin egenmakt. Här kan sexualundervisningens roll inte underskattas, liksom inte heller satsningar på elevhälsa. Inte minst behöver sexualundervisningen utvecklas i anpassad skola liksom på SIS-hem och för jourhemsplacerade som i mindre utsträckning än andra fullgör sin skolgång i skolan och har sämre förutsättningar för att tillgodogöra sig eller att alls få kunskaper om sexualitet och sexuella rättigheter.

Stora satsningar bör också göras brett på att möta pojkar och unga män och för ett konstruktivt, normförändrande maskulinitetsarbete. Forskning visar att det finns ett samband mellan traditionell syn på kön och könspositioner och acceptans för våld.² De destruktiva aspekter som kan kopplas till olika maskulinitetsnormer måste synliggöras och förändras på djupet. Lika viktigt är att positiva normer som många pojkar och unga män redan bär med sig lyfts upp och bekräftas, i stället för att som i dag ofta osynliggöras och negligeras. En förutsättning för att destruktiva förväntningar kopplade till traditionella könspositioner ska upphöra är arbetet inom skolan som stärker ungas egenmakt.

3.2 Köp av sexuella handlingar på distans och utan krav på tillfällighet

3.2.1. RFSU:s övergripande inställning till utredningens förslag

Utredningen föreslår att det straffbara området för köp av sexuell tjänst och koppleri i BrB 6 kap 11 och 12 §§ utvidgas till att *dels* också omfatta sexuella tjänster på distans och *dels* omfatta även mer eller mindre stadigvarande sexuella relationer mot ersättning. Den nya definitionen av köp av sexuell handling som föreslås är att någon "förmår en person att mot ersättning företa eller tåla en sexuell handling i huvudsakligt syfte att gärningsmannen ska delta i handlingen eller att handlingen ska visas för gärningsmannen".

RFSU välkomnar utredningens förslag. RFSU instämmer med dess konstaterande att sexhandeln i mångt och mycket ändrat karaktär sedan kriminaliseringen av sexköp infördes i Sverige, och att det är viktigt att lagstiftningen går i takt med tiden. Därför välkomnar RFSU att straffansvaret utvidgas så att det inte längre ska krävas någon fysisk kontakt mellan den som utför och den som köper tjänsten eller att de befinner sig på samma plats. När övergrepp sker kan det inte spela någon roll om de sker i den fysiska eller den digitala världen; det viktiga måste vara att se till kränkningens natur och vilka effekter den får på den som utsätts. RFSU vill särskilt betona det som utredningen också konstaterar, att köparen av digitala sexuella tjänster kan såväl spara som sprida filmmaterialet. Detta gör att den person som sålt digitalt sex inte kan vara säker på att den sexuella handlingen är över i och med att hens eget agerande är avslutat. Bildmaterialet kan leva vidare och spridas till andra helt utanför hens kontroll. Den ovisshet och oro som detta medför kan leda

² Se t ex SKL, Maskulinitet och jämställdhet (2018), och Anna Kågesten, EBA Dissertation Brief Series 2017:03: Moving upstream: Gender norms and emerging sexual experiences in early adolescence (2017).

till ökad utsatthet, liksom öppna för utpressning och andra brottsliga följdhandlingar från köparens sida.

3.2.2 Gränsdragning mot pornografi

RFSU håller med utredningen om att gränsdragningen mot pornografi i den praktiska rättstillämpningen sannolikt kommer att bli svår. Därför instämmer vi i avgränsningarna av det straffbara området som utredningen formulerat: dels ska straffansvaret enbart avse fall där ersättningen varit en förutsättning för att den sexuella handlingen skulle äga rum ("förmår"), och dels måste det huvudsakliga syftet ha varit antingen att gärningspersonen skulle delta i den sexuella handlingen eller att den sexuella handlingen skulle visas för gärningspersonen. Det är viktigt, i RFSU:s mening, att sexuella uttryck på internet som sådana inte misstänkliggörs och inte heller att de nya skrivningarna glider över i en *de facto* kriminalisering av pornografi. Därför behöver domstolarna bygga upp en robust praxis som utarbetar kriterier för, å ena sidan, vilka kraven på orsakssamband mellan ersättning och sex är och, å andra sidan, hur definitionen av det "huvudsakliga syftet" ska förstås.

3.2.3 Straffrättsligt ansvar för s.k. sugardejting

Genom att ta bort kravet på att den sexuella förbindelsen ska vara "tillfällig" möjliggörs att exploatering i form av mer långvariga sexuella relationer mot ersättning omfattas av definitionen av sexköp. Detta gör att vissa s.k. sugardejtingsituationer, i vart fall rent teoretiskt, kommer att kunna ingå i det straffbara området. Enligt RFSU är det positivt att personer som manipulerar och exploaterar unga människor genom sugardejting ska kunna beläggas med straffansvar.

Gränsdragningsproblem kommer emellertid att kvarstå. Många sexuella relationer är mer eller mindre ojämlika, präglade av maktobalans av olika karaktär, såväl inom ramen för traditionella äktenskap som i mindre normativa förhållanden. Det vore såväl orimligt som orealistiskt att försöka kriminalisera ojämlikheten som sådan, vilket givetvis inte heller är lagstiftningens syfte. Men i detta sammanhang vill RFSU poängtera följande. Det är viktigt att ha i åtanke att det finns många anledningar till varför människor har sex, och ingår i relationer. Det kan ha att göra med romantik eller kärlek men det kan också finnas andra bevekelsegrunder. I ett ekonomiskt ojämlikt samhälle, där många kommer i kontakt med personer som har helt andra ekonomiska förutsättningar än de själva har, kommer det alltid

att finnas ojämlika relationer. Det går inte att kriminalisera att en partner försörjer den andra under delar av eller hela relationen. Att välja en relation utifrån en längtan eller ett behov av ekonomisk trygghet behöver inte heller per definition innebära exploatering eller utnyttjande.

Från RFSU:s sida är det viktigt att *både* beakta hur maktobalans i ålder eller ekonomiska förutsättningar kan kringskära unga människors möjligheter att stå emot sexuell exploatering *och* att försvara ungas självbestämmanderätt. Unga har både behov av och rätt att utforska olika sorters relationer, inom såväl som utanför rådande normer. För att inte rättstillämpningen ska glida över i att bedöma alla relationer där det finns en ålders- och maktobalans som potentiellt sexköp är det, enligt RFSU:s mening, därför viktigt att även fortsättningsvis understryka orsakssambandet mellan sex och betalning. Med andra ord: det måste finnas en klar relation mellan den sexuella handlingen och ersättningen som sådan för att straffansvar ska bli aktuellt.

3.2.4 Vikten av förebyggande och främjande åtgärder

Slutligen vill RFSU understryka, även i denna del, vikten av kraftfulla sociala insatser för att minska utsattheten hos unga och för att effektivt bekämpa sexuell manipulering och exploatering. Att möjliggöra åtal för köp av sexuell handling vid sugardejting kommer inte att få stopp på maktobalansen mellan unga och äldre och inte heller förhindra ekonomiskt ojämlika relationer. Unga behöver stärkas i sitt självbestämmande och sina rättigheter, och unga som befinner sig i utsatta situationer behöver ges redskap för att själva lära sig dra de gränser de mår bra av. Inte minst gäller detta unga med psykisk ohälsa och intellektuella funktionsnedsättningar som kan vara extra utsatta. Samhället behöver bli bättre på att fånga upp dem tidigt och ge dem det stöd de behöver. I slutändan handlar det om att öka jämlikhet och jämställdhet i samhället – och det arbetet kräver långt mer än ny straffrättslig lagstiftning.

3.3 En ny straffskärpningsgrund för brott med hatmotiv med avseende på kön och omskrivning av straffskärpningsgrunden med avseende på könsidentitet eller könsuttryck

3.3.1 Kön som straffskärpningsgrund

Utredningen föreslår att kön läggs till i straffskärpningsbestämmelsen i 29 kap 2 § 7 BrB. RFSU välkomnar utredningens förslag.

Det finns lika stora skäl att understryka allvaret i brott som begås mot kvinnor just för att de är kvinnor, som brott som begås av rasistiska eller homo- och transfobiska skäl. I samtliga fall handlar det om brott som utgör angrepp på brottsoffrets identitet. RFSU instämmer också i utredningens resonemang om att den sexualiserade hatretoriken mot kvinnor utgör ett hot mot det demokratiska samtalet som sådant. Således är hatretorik inte bara angrepp på de enskilda individer som drabbas utan äventyrar också det fria meningsutbytet och i förlängningen yttrandefriheten.

3.3.2 Könsidentitet eller könsuttryck som straffskärpningsgrund

RFSU instämmer även med utredningens förslag att byta ut formuleringen “könsöverskridande identitet eller uttryck” mot “könsidentitet eller könsuttryck”.

Som utredningen konstaterar finns inte längre samma behov av att särskilja “kön” från “könsidentitet” när båda är straffskärpningsgrunder. Det viktigaste skälet till att införa ändringen är att den nuvarande skrivningen utgår från ett avvikarperspektiv. Att använda begreppet “könsidentitet eller könsuttryck” överensstämmer med skrivningarna i diskrimineringslagen och i internationella instrument som syftar till att skydda transpersoner, vilket RFSU också ser som en fördel.

I likhet med RFSL och FPES (sid 402) anser inte RFSU att den ändrade formuleringen riskerar att leda till osynliggörande av någon grupps utsatthet eller att transfobiska hatbrott riskerar att gömmas i statistiken.

3.3.3 *Inför funktionsnedsättning som straffskärpningsgrund*

Samtidigt som RFSU välkomnar förslaget om att kön blir straffskärpningsgrund och de nya skrivningarna om könsidentitet, vill vi inskräpa behovet om att även funktionsnedsättning bör utgöra del av hatbrottslagstiftningen som straffskärpningsgrund. Personer med såväl fysiska som intellektuella funktionsnedsättningar utsätts regelmässigt för hot, hat och våld och det är av högsta vikt att lagstiftaren tar detta på allvar. Därför rekommenderar RFSU att regeringen snarast tillsätter en utredning om att även lägga till funktionsnedsättning som straffskärpningsgrund, i likhet med andra länder och EU-rättslig lagstiftning.

Stockholm, 2024-03-19

Undertecknas:

Lina Fridén, förbundsordförande RFSU

Remissvaret har beretts av Johanna Westeson, jurist och sexualpolitiskt sakkunnig på RFSU